

Одговор на текст « [Истина о четницима](#) » - Владан Миланко

Семинар код Лакана

Упркос библиографији овог рада и покушају научно-популарног општења, текст који је пред нама одаје дубок емоционални заплет. Није антички, али је српски. Упркос поштеној подршци аутору «Црвених и црних», оправдано заснованој на искреном поштовању намера Ђорђа Вукадиновића, аутору се, изгледа случајно, омакао првородни грех опортунизма, због којег очински оптужује све оне црвене и розе, а црне проглашава медицинским случајевима, уз помоћ Лакана, али не и Попера и Шмита. Последња двојица нису за овакаву сврху употребљива, док је Лакан био идеалан и кооперативан саучесник, будући да се он држао Фројда исто толико, колико и српски републиканци устава и закона, а поготову етике.

Изгледа да је најгоре прошао НСПМ, јер је овај текст лопта за волеј свима онима који гунђају на уређивачку политику «широке руке» редакције овог веба. Против таквих предлога за «дијалог», који би достојније носили име цензуре, побунила се ових дана и ауторка Јована Папан у тексту «Чему је место у НСПМ?». Господин Миланко то, пак, овако види: «Зашто *Нова српска политичка мисао* објављује овакве параноичке фикције? Неко би можда помислио да ја, када говорим о овим параноичким саставима који су ту објављени, успут говорим и нешто лоше о НСПМ. Али није такав случај у питању». Верујем му у потпуности.

Тачно је да би била грешна помисао да аутор текста о параноји четника и шизофренији партизана, by the way, како ја то видим, овим не осуђује редакцију НСПМ. Он то експлицитно и каже: «Неко би можда помислио да ја, када говорим о овим параноичким саставима који су ту објављени, успут говорим и нешто лоше о НСПМ. Али није такав случај у питању».

О четничкој параноји и партизанској шизофренији

Пише: Милорад Станојловић
четвртак, 03 септембар 2009 18:07

То «нешто лоше» аутор је сачувао за параноичне четнике; највећма. Али, и за политички опортунизам генерално. Можда грешим и претерујем у таквој оцени, али пре једне мале и скромне скице анализе текста који је пред нама, морам напоменути да су наведене одреднице попут набројаних: о параноји генерално, затим, о «видљивим» знацима болести («параноичка претерана рационализација», «Параноик је параноик зато што за њега не важи случај, већ у свему види намеру», а на крају, «овде онда немамо посла са уметничком, већ само и једино са параноичком фикцијом»), научно и медицински неутемељене те би се могле вредновати једино оним лошим говором, а који је ескивирао НСПМ.

Као доказ није довољан кратки дискурс који укључује врсне интелектуалце, пошто је овде реч и о стварима које су дубоко емпиријске.

Стога, неутемељене медицинске дијагнозе не треба доказивати, јер утемељења нема ни у покушају, а посебно не на бази Поперових, на пример, критеријума научног статуса једне теорије. Али, није само Попер нетрпељив према теоријским петљанцијама.

Аутор овог текста, поштовани господин Миланко, учинио нам је и лошу и добру услугу. Наиме, већ у првој реченици он се опрашта са нама и ставља нас на канабе психоаналитичара Жака Лакана. Будући да нам није ништа теоријски објаснио откуд сада Лакан у причу о некаквим четницима у Србији.

Што се истине тиче, ствари стоје још компликованије, пошто нам није постало јасно да ли је његов приступ емпиристички и да ли на том темељу гради законе. Јер, кућа се може градити на разним темељима, сумњив је једино њен век трајања.

Но, фундаменталних питања има још, али у тексту нема одговора, вероватно због кратког есејистичког приступа. Текст је ипак намењен ширем кругу читалаца, али првенствено оном којег занима филозофско-научни приступ. Немам ништа против таквог дискурса. За такву публику писали су и Декарт, Лајбниц, Лок, Беркли и Хјум. Иако то код нас није обичај, ове теме занимају већину образованих читалаца овог сајта.

Али, шта је ту је. Морамо код Лакана, на канабе.

Лаканово канабе за четнике

Лакан је био француски психоаналитичар и директор *Ecole Freudienne*, чији се снажан интелектуални утицај заснива на 20-так семинара које је одржао '50/'60-тих година. Објављена су само четири у два тома. Сматра се да су ови семинари одлучујуће утицали на тадашњу француску мисао. Тада је Фројд био у моди. Лакан је био «несташан» научник, познат по нејасноћама у текстовима.

Даље, аутор укључује у ову конструкцију Попера, спој који као резултат одаје чувене Лаканове каламбуре, игре речи и промене; упркос разуму. Тешко остварив спој Лакана и Попера, чији су ставови о истини знатно «опипљивији» него Лаканови, доводи изненада до закључка о параноичкој претераној рационализацији наратора.

Што се тиче психоанализе (која је у међувремену постала коктел религија), истине и четника, све то овде експлодира као фикција; нарочито истина. Напор овог спајања Лакана, Попера, са Сосиром као запршком, затим покушаја структуралног приступа лингвистици, критеријума научног статуса једне теорије са параноички претераном рационализацијом, одаје укус масовне хистерије, а на маргини «Црвеног и црног» Ђорђа Вукадиновића. Вероватно сасвим случајно, психоанализа такође сматра да свака хистерија тражи терапију, а масовна хистерија тражи масовну терапију.

Тако бисмо могли «елегантно» да затворимо ову расправу већ после прва два пасуса. Тако смо мислили и пре 20 година, али ствар није успела. Постоји више разлога за то. Наиме, када је воз на шинама, он може да касни, али ипак стиже у станицу. Али, уколико је ван пруге, онда имамо немогућу мисију. Преостали разлози нису важни.

Колико кошта пропаганда?

Пре две деценије расправа је кренула странпутицом; ван пруге. Уместо да се научно, на бази Поперових, на пример, критеријума научног статуса једне теорије или неке друге теорије, крене у расветљавање непознате, али мрачне прошлости, наставило се са нападима, пропагандом и одбраном свет(л)е прошлости.

У тој ствари има само једна чињеница која може бити научно занимљива, а то је питање колико кошта та пропаганда? Но, на то питање немамо одговора, јер трошкове сноси ММФ, помало и Светска банка, а изгледа и базелски BIS, па нека се они бакћу том калкулацијом. Тако је досад, а видећемо убудуће.

Што се тиче контрапропаганде друге стране, шта за њу рећи? Пре свега да је делимично била маргинална, а и сада је. Маргинализован је како одговор на пропаганду, тако и људи који су га писали. Они су проглашени за сувишне људе и реметилачки фактор. Чак је и емиграција младих из '90-тих година проглашена за «остатак фашистичке емиграције» и то у дневним медијима који нису таблоидног имиџа. Маргинализован је глас друге стране, да тако кажемо, највећма због жестоке цензуре, која је, ето, ових дана добила и свој законски шињел. Цензуру смо такође били прогласили за фикцију. Али, сматрало се, боља је и лоша цензура, него права истина.

Како побећи од пропаганде и уселити се у дворане и дворове где се може озбиљно и одговорно расправљати, стручно и колегијално, како је то предлагао Десимир Тошић? Никако! Једноставно, постоји страх да то може угрозити старе и нове привилегије, које наводно не постоје, јер би их морали прогласити корупцијом. Тако је и Д. Тошић, попут књижевника Б. Пекића, постао фикција. (Наиме, Десимир Тошић је пре пар година био члан Главног одбора Демократске странке и са становишта актуелне «историографије» имао непожељан статус објективног и несврстаног саговорника.)

Мртви нису фикција или шта је чињеница?

Проблем је у томе што људи који су робијали, већ 1941/42. – нису фикција. Мртве боље да не дирамо. Поготову послератне непријатеље народа од Словеније, преко Голог отока до Кладова... Тако «један *par excellence* параноички заплет» ремети складану шизофренију званичне историје као науке. А историчаре? Њима се непрекидно намеће питање старо две деценије: треба ли нам дебата без блата или нам треба само вашар «узаврелих антифашиста» и намирене привилегије?

На то питање опет је дао одговор поменути господин Тошић. Он каже: «Ја мислим да то, овако..., нема никаквог то смисла. Ја лично сам већи присталица да се дође међу историчарима до некога става, неког погледа. Међутим, историчари су јако ћутљиви, да

О четничкој параноји и партизанској шизофренији

Пише: Милорад Станојловић
четвртак, 03 септембар 2009 18:07

не кажем – популисти, знате, подешавају се према маси. Ми радимо ствари изузетно неозбиљно, знате, да нам се цео свет смеје; тако, да, кад гледате са стране, знате, ако читате страну штампу, живите у страни земљи, ми изгледамо много више комични него што смо озбиљни, знате. И ова дискусија око четника и партизана, коју треба препустити институтима, историчарима, евентуално неким политичким људима и неким учесницима... Тако, да, не,... не налазимо ни једну тачку где можемо да се сретнемо. Не морате да се сложите, знате, али да мож' да буде дискусије. Знате, дискусије нема, и...и, то вам је то – кад сте друштво незасновано на демократији!»

Очигледно, далеко је сунце! То није спорно, али зашто је тако?

И на то питање одговорио је Десимир Тошић. Једно политички-методолошко питање решило је неке дилеме. Питање је гласило: «... због чега сматрате да су скоро сва кључна питања из периода другог светског рата на подручју бивше републике Југославије остала готово нетематизована?» Одговор је био заиста фрапантан, али искрен: «Зато што ништа није решено на време, знате, ништа није дискутовано, знате. Ја, кад сам дошао, моја идеја, једна од првих идеја, је била да потпуно интимно, дискретно, знате, расправљамо о том односу у рату, у грађанском рату, пошто је и Тито признавао, насупрот нашим данашњим антифашистима – узаврелим, који живе иначе у дивним привилегијама већ пола века. Они нису склони да разговарају на миру: шта је чињеница? Знате, имају четници неке чињенице, знате, које не можете збрисати. Ви не можете да збришете чињеницу да је Тито 72. године изјавио «да, то је био грађански рат, али ми то нисмо говорили, јер би нам сметало од великих сила.»

И, затим, даље: «Ниједан досадашњи историчар, велики, антифашистички, није објаснио: шта је то што је Тито рекао. Да ли је он био '72. године интелектуално већ пао, или је можда прешао на страну четника? Нешто мора до буде по среди!... Дакле, ми на то не одговарамо, ми идемо даље, ми вршимо нападе. Знате. Ви морате да објасните, ако сте партизан: зашто је толики број људи од Немаца био затворен и убијен?»

Речи, кад се науче, могу да замене идеје

Шта рећи?

Вреди ли споменути Лакана и његов став: «Језик постаје манифестација структура присутних у несвесном». Тема за еклузивне кулоаре психоаналитичких интелектуалаца и структурални приступ лингвистици који је инаугурисао Сосир.

Проблем је овде у томе што нама не недостаје завиривање у лингвистику. Легије писмених и неписмених су се овде бавиле лингвистиком, али њих је интересовало само једно еклузивно подручје, а то је семантика. Тачније семантичке дезинформације и преваре. Штета што је тако, јер овај став наспрам језика изгледа више говори о сујеверју него о опортунизму.

«На језик, као на све ствари тајанственог значаја, као што су дисање, крв, секс и муња, гледало се сујеверно још откад су људи постали способни да формулишу своје мисли. Дивљаци се боје да непријатељу открију своје име, да овај не би помоћу њега бацио на њих зле чини. Ориген нас уверава да су пагански чаробњаци постизали веће ефекте употребом светог имена Јехове него употребом имена Зевса, Озириса или Бrame. То што су библијске заповести толико познате, чини да не видимо лингвистичку емфазу: «Не помињи име Божје узалуд». Навика да се на језик гледа сујеверно још није исчезла» (Б. Расл).

Неоспорно је да се одавде може кренути даље, упркос томе што навика да се на језик гледа «сујеверно још није исчезла». Али, ту иде и питање: «За шта служи језик једном каплару?» Упркос брду речи, оне нису употребљене да нешто констатују или о нечем информишу. Тако, да изгледа: ту смо где смо и били и на почетку, а то не бих назвао опортунизмом, већ неким тежим дефектом. Наравно, такво стање не брани ситне и крупне користи, претежно као учинак јалове чиновничке психологије и рачунице. У суштини, тиме се ствара једна лажна метафизика, која није безазлена. Приметимо само да речи, кад се науче, могу да замене идеје. Последице могу имати огроман ефекат. Сетимо се само последица које је имала реч «рат» када су је изговорили српски републиканци.

Језик и његова структура су темељ куле «Истина о четницима». Али, шта је истина, питао је и Пилат? Понекад су то само научене речи. Јер, веровање у свет ван личног искуства могуће је само уз помоћ језика; каквог – каквог. Зато људождери имају «крик глади» чија је сврха да јаве. За нас је пак излаз *reductio ad absurdum*, али је ова форма непријатна људима који нису упућени у логику и/или математику. Када би наука могла да предвиди људско понашање, могли бисмо да одбацимо појмове «значање», «уверење» и «истина». На срећу или на жалост, то није могуће. Зато субјективну страну смисла реченица тражимо у уверењима. Тада заиста наступају проблеми попут ових који су

пред нама. Проблем је нерешив, али ови појмови, ако се потрудимо, могу се лишити двосмислености и неодређености, као и семантичких превара и намерних дезинформација.

Стога је питање шта се верује помало неодређено. Логичари нас нимало не усређују кад разматрају овај проблем: «Лисичар који иде трагом мириса је необично одлучан, јер му је циљ прост, и он се не двоуми у погледу средстава; али голуб који оклева да једе из ваше руке, у много је неодређенијем и комплекснијем стању. Тамо где се ради о људским бићима, језик ствара илузију прецизности; човек може да буде у стању да изрази своје уверење једном реченицом, и онда се претпоставља да јта реченица оно што он верује. Али по правилу, то није случај». Ван логике и чисте математике, нема речи чије је значење прецизно. Научници из ових нерешивих проблема имају један колико прагматичан толико и елегантан излаз. Наиме, на почетку својих излагања они дефинишу појмове у које верују. То спречава како «параноју» у коју аутор верује, тако и претерану «рационализацију», која је немогућа.

Зашто се то не ради и не примењује у случају расправа о «Црвенима и црнима» остаје енигма, али након расправа не остају наука и научна истраживања, што нас враћа на почетак. Користе се масовни (јефтени) пропагандни слогани и квазипојмови. Стручњаци за рекламу знају зашто, али обичан свет, а често и научници – не знају зашто. После Гебелса свет дефинитивно није више исти.

Када се расправља ова тема не узимају се у обзир ни минималне процедуре здвог разума и/или науке. Тако се оперише појмом четници, што ствара проблеме. Четници су, иначе, увозног порекла, а појам је први употребио Матија Бан. Ми бисмо данас рекли: да су то специјалци или командоси. У војним јединицама било их је потребно највише око 7 до 12 оваквих командоса; на 1.500 војника. Војска сачињена само од њих је бесмислица. Зашто се онда користи овај појам у науци, ван фолклорних простора? Зашто наука себе дезавуише и каква је корист од тога?

Други појам је Југословенска војска. Само тако и толико је присутна у Уставу Краљевине Југославије. Зашто научници користе колоквијалне и фолклорне појмове као што су ЈВуО, четници, дражиновци итд. кад и са изворним правим појмом имају проблема. Јер, то је била регуларна војска суверене државе под окупацијом. Другачије поимање одвело би нас у научно измењено име Војске Србије, јер је део земље под статусом УН, што није здраво за суверенитет једне земље. Опет, петљанције, које су понижавајуће за науку, која и са најбољим избором термина има много нерешивих проблема. Од крађе и уништавања архивског материјала, до фалсификата истог.

Трећи појам је, да не идемо даље, равногорски покрет који је основан пре 65 година, најпре наредбом Драже Михаиловића из децембра 1943. године, а онда Светосавским Конгресом у селу Ба 1944. године. Уместо неких литерарних радова учесника конгреса треба користити службене одлуке овог заседања, макар нам се и не допадале. Да споменемо само пар њих: 1. поштовање устава, 2. војска која брани начела устава, 3. приватна својина, 4. вишепартијски систем, 5. демократски парламент...

Да ли је ово мало пртљаг за будућност и сусрет са потомством док се тетуримо у реформи нечега што не постоји. Изгубили смо предмет реформе и тапкамо у месту.

При том, конгрес су сачињавале демократске и либералне партије свих народа Краљевине Југославије, које су на последњим предратним изборима освојиле 90% гласова. Легално и легитимно. Програм је писао социјалиста. Такав консензус је незамислив данас, јер се промене не желе.

Да ли ће ове одлуке Конгреса бити слављене и поштоване то јесте политички опортунизам или политичка доследност. Али ово наследство се одбацује, а прихватају начела и реформа непостојећег АВНОЈ-а. Ствар демократске одлуке. Но, мора бити јасно шта се ваља иза брда, јер ваљда имамо намеру да будемо одговорно друштво.

Научна начела морају да надвладају дивљи интерес и права без обавеза, а не измишљање «параноичке наратије, дубоко либидинално инвестиране», као једине истине о «четницима».

Док се научна начела не наметну буџету републике, на пример, ММФ ће «решавати» проблеме које Влада не уме или неће да реши; свеједно. Што ту жалбе и нарицања помажу к'о и у нашем судству, Влада је крива.

Шта је истина?

За сваки случај, поново да питамо, шта је истина?

Што се тиче анализе партизанских паљења села итд. аутор је у праву што не сумња да је сиромаштво постојало и да га није требало стварати додатно. Није морално, што би рекли сељаци, тј. није морало да се то чини; у преводу. Сиромаштво је једино уредно дистрибуирано, већ према политичкој сврсисходности. Али, када је у питању паљење општинских архива, што је директно био акт уништења државе, то је очигледно била прозводња услова за чувено одумирање државе. Свевишњи ту ништа не помаже, архиве морају да пале људи, јер Богу оне ионако не требају, већ људима.

Нефиктивна оптужба за продукцију фиктивних фигура свемоћних ликова, научно не стоји. Непорецива је моћна улога деструкције непријатељских држава, тј. најпре војске, од времена Друге интернационале. До '41. у СССР је већ била завршена деструкција царске и овоземаљске Русије. Дотле је већ глађу убијено 11 милиона сељака, богати масони и Јевреји послати у Сибир, а остатак непријатељске интелигенције вукао се по затворима за време велике чистке. То одлучно тврди славни физичар-инжењер Александар Вајсберг-Цибулски у књизи «Завера ћутања». Ја бих му веровао, не само зато што је Ајнштајн лично писао «Господину Јосифу Стаљину, Москва, СССР», да дотичног пусти из казамата («С одличним поштовањем, професор Алберт Ајнштајн»), већ стога што је дневник Вајсберга аутентичан.

(У) «Однос(у) историјских снага и случаја они виде заверу...» Историјске снаге су класе, па овде треба храбро уврстити овај термин: класна борба. Но, није познато да су се несвесне историјске снаге бориле за остварење светског социјализма или нацизма, а на крају глобализма. Свакако да ту нема теорије завере, јер завера никада није теорија, већ пракса; са својом финансијском конструкцијом. Стога се не треба стидети ни појма – финансијске калкулације. Погибија појма приватне својине у Србији данас то најбоље доказује.

Параноичне фикције су ефикасна оптужба, која се приписује и бољшевицима. Али, тешко је из ове временске дистанце утврдити где је била параноја, а где шизофренија. Код научника историчара нема тих бољки. Њих гуше једино конформизам, привилегије (док не постану корупција) и државна својина. Шта ћете, сви смо ми људи итекако грешни.

Са или без параноје, у славу фикције и Лакана, стигосмо и до Пенцаба. Таман на време,

да упознамо шта тамо раде јадне плаћене убице, а за разлику од наших добростојећих убица. Овде се то радило и без плаћања и рачуна, већ из обичног идеолошког интереса. Понекад и да комшији страда син, отац или цела фамилија, што је био савршени циљ. Шифра: «Свршиш, једном заувек!» (према сведочењу Владимира Велебита.). Стога путовање попут оног у емисији “travel” чак у Пенџаб и није неопходно. Ласо је сувишан доказ. Боље је оно народно, помало и хришћанско – ко другоме јаму копа...

Епилог

Напокон, сада смо на тачки где је аутор у праву и то како филозофски, тако и прагматички.

Питање за милион евра гласи: треба ли арчити толику интелектуалну и политичку снагу ради доказивања злочина српских републиканаца, за које није сигурно ни да су били комунисти или је боље порадити на изласку из оне јаме коју смо тиме ископали. Баталити се ћораво посла и ради оно што је корисније, лепше. Нека се овде у то укључи међународни фактор, кад је већ чекао 65 година, а и иначе је дошао овде на позив Владе. У континуитету.

На ову тезу аутора тешко је дати негативан одговор, али и позитиван. Можда и несвесно, захваљујући Лакану, треба престати са доказивањем теорије гравитације или промена годишњих доба. Зар није боље искористити ове законе и поправити оронулу кућу, покосити траву и заложити ватру. Када из оцака покуља дим можда смо постигли већу политичку (и економску) победу него јаловим доказивањем да је одређеним идеологијама или групама злочин метод. Некакав научни метод и није потребан, јер смо још на прагу сујеверја у предхришћанско и предполитичко време. Није ни чудо, јер школа не води у живот. Она само образује, а за протеклих 65 година није се прославила, јер не бисмо били опет на прагу сујеверја и Европе.

А тамо се кренуло, у Европу, истине ради, још 1941. године. Без алтернативе, са заставом «Слобода или смрт!», у одлучним борбама. Зашто нам је у интересу да то заборавимо и назовемо паранојом? Позивамо се неуверљиво на покрет за Европу у 18. и 19. веку, али заборављамо уверљив покрет у Европу, маја 1941. године. Тиме ризикујемо да пртљаг за потомство заборавимо у туђој кући.

О четничкој параноји и партизанској шизофренији

Пише: Милорад Станојловић
четвртак, 03 септембар 2009 18:07

Који то пртљаг носимо на далеки пут у потомство, питао би Шопенхауер. Одговора немамо, јер нећемо одговор, већ опортунизам у чему је аутор дубоко у праву. То је и разлог због чега веб НСПМ непрекидно доживљава ренесансу, јер указује непосредно или посредно управо на овај опортунизам. И све док НСПМ стално буде дизао летву, има наде. Масовност није нада, то је број. Веома важан, али ипак само квантитет. Слажем се да треба уклонити напоре свих оних који «без остатка продукују фиктивне фигуре свемоћних ликова». Зашто у тој причи не бисмо били сви ми? Сложио бих се и са тим, да нам историја неће опростити, уколико то пропустимо.

На крају, још једна илустрација опортунизма. У оснивачким актима УН и декларацијама после рата састављен је списак квислиншких покрета у Европи. Међу набројаним нема Дражиног покрета. Супротне тврдње су кажњиве по закону, како смо потписали у УН, а окривљени, на крају, може завршити у Стразбуру. Чему онда стално кршење међународних уговора, ако смо суверена држава? Осим, ако нисмо држава која одумире, сходно свом политичком опредељењу.